

LYN:s Yrkesprov för fordonslackerare

HANDLEDNING

LACKERARNAS
YRKESNÄMND

LYN:s Yrkesprov

Yrkesprovet för fordonslackerare är framtaget av Lackernas Yrkesnämnd, LYN. Handledningen är tänkt att inspirera och fungera som ett stöd för lärare och handledare när de förbereder sina elever inför provet.

Handledningen beskriver i text och bild Yrkesprovets sju olika delar, de verktyg och material som ingår, vilka förberedelser som krävs samt hur varje del genomförs. Dessutom beskrivs det praktiska runt omkring provet, bland annat hur man anmäler sig och vad som händer under provdagen.

Materialet består av handledning och deltagarmaterial. Innehållet är uppdelat enligt Yrkesprovets sju delar så att deltagarna kan träna på varje del som ingår.

Materialet är framtaget av Lackernas Yrkesnämnd i samarbete med yrkeslärare på branschskolan för Kaross och lackering på Lugnetgymnasiet i Falun, där Yrkesprovet genomförs.

Om du har synpunkter på innehållet eller om du har frågor, hör gärna av dig till:

Maria Sjölin, ansvarig för yrkesprovet, Lackernas Yrkesnämnd

0730-44 71 55

maria.sjolin@transportforetagen.se

Innehållsförteckning

kapitel 1 Intro och bakgrund

- 3 Det här är LYN:s Yrkesprov
- 4 Diplom
- 5 Yrkesprovets sju delar
- 6 Bedömningsprotokoll

kapitel 2 Praktisk information

- 7 Plats
- 7 Anmälan
- 7 Mat och logi
- 7 Det här har provdeltagaren med sig
- 8 Provdagen
- 8 När får man sitt resultat?
- 8 Vad händer om man inte blir godkänd?

kapitel 3 Så går LYN:s Yrkesprov till - steg för steg

- 10 Del 1. Spackling, plastreparation & grundlack
- 12 Del 2. Slipning grund - stötfångare
- 13 Del 3. Kulörframtagning
- 14 Del 4. Applicering topplack
- 15 Del 5. Slipning grund - plåt
- 16 Del 6. Teoriprov
- 17 Del 7. Polering
- 18 Del 1-7. Hälsa & säkerhet

kapitel 4 Tips och länkar

- 19 Tips inför Yrkesprovet
- 19 Länkar

1. Intro & bakgrund

Det här är LYN:s Yrkesprov

LYN:s Yrkesprov för fordonslackerare är en examination för att höja yrkesskicklighet, status samt att förtydliga de krav branschen ställer på de som vill arbeta som fordonslackerare. Provet arrangeras årligen av LYN.

Den som klarar Yrkesprovet får en bekräftelse på sin yrkesskicklighet och visar att hen har de kunskaper som efterfrågas i branschen. För arbetsgivaren är det ett intyg på att personen är anställningsbar.

"Fordonslackerare ska kunna läsa och förstå leverantörernas produktdatablad och reparationsanvisningar samt omsätta informationen till ett arbetsmiljösäkert lackeringsarbete av säljbar kvalitet."

Branschens kompetenskrav

Yrkesprovet är ett inspirerande mål att jobba mot. Att klara provet och erhålla Yrkesdiplomet är ett konkret bevis på yrkeskunskap. Provet ger även möjlighet att träffa andra inom branschen och utbyta erfarenheter.

Yrkesprovet innehåller både praktiska och teoretiska delar. Provresultaten bedöms anonymt och objektivt av domare utsedda av LYN:s styrelse. Domarna är representerade från LYN, skola och branschtekniker. De har själva klarat Yrkesprovet och därefter genomgått en domarutbildning. Bedömningen av provets olika delar skrivs i ett bedömningsprotokoll (se sid 6). För att få **godkänt** och få diplom krävs det att provdeltagarna når **70 poäng av maximalt 100**.

Yrkesprovet är öppet för alla som går årskurs 3 på fordonslackerarutbildningen eller har avslutat en likvärdig utbildning. Två absoluta krav för att delta är den [obligatoriska läkarundersökningen med tjänstbarhetsintyg](#) samt hårdplastutbildning ([lagkrav AFS 2014:43](#)).

Lacklärare och handledare är välkomna att göra Yrkesprovet. Dels för egen utveckling, dels för att få ökad förståelse för vad provet innebär och därmed bättre kunna stötta och förbereda deltagare att göra provet.

DIPLOM

Maria Larsson

har godkänts vid LYN:s yrkesprov för
fordonslackerare 2019-05-09.

Provet består av sju delar:

▪ Spackling	▪ Topplack
▪ Slipgrund μ (my) /	▪ Teoriprov
Slipgrund	▪ Färgbrytning
▪ Plastreparation	▪ Hälsa & säkerhet

Poäng: 89,5 p/100 p

Poängnivå: SILVER

Caj Luoma,
chef Utbildning och kompetensförsörjning
på Transportföretagen

Yrkesprovets sju delar

Se bedömningsprotokoll
på nästa sida.

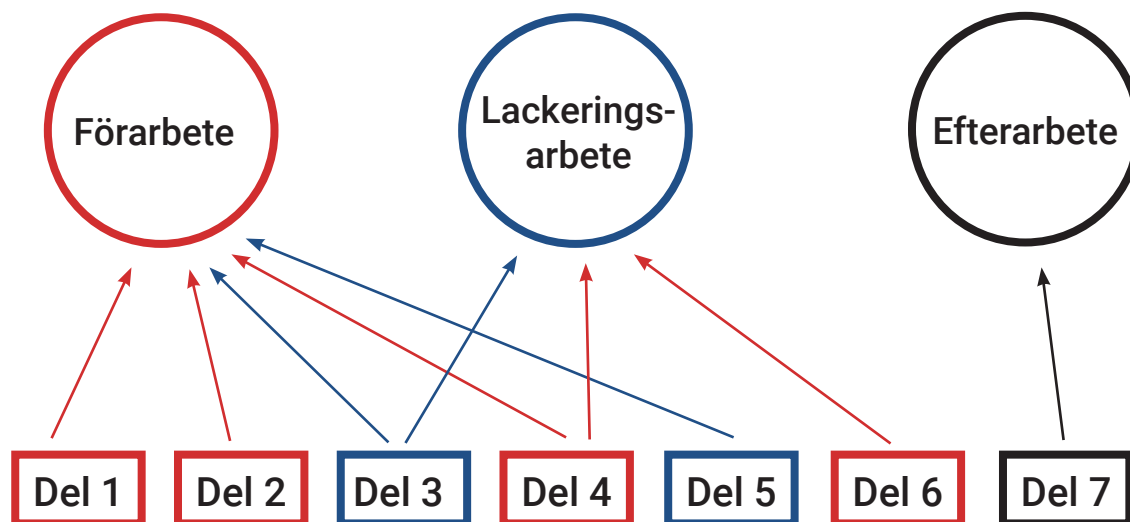
DEL	TID	MAXPOÄNG	ASKPET ID
1. Spackling, plastreparation, grundlack	4 tim	40 poäng	1. spackling (20p) 2. slipgrund my (10p) 3. plastreparation (10p)
2. Slipning grund - stötfångare	30 min	5 poäng	4. underarbete (5p)
3. Kulörframtagning	30 min	5 poäng	4. kulörframtagning (5p)
4. Applicering topplack	30 min	10 poäng	4. bas/fade out (5p) klarlack (5p)
5. Slipning grund - plåt	30 min	15 poäng	2. slipgrund (10p)
6. Teoriprov	30 min	15 poäng	6. teoriprov (15p)
7. Polering	30 min	5 poäng	4. polering (5p)

Del 1 - 7 Hälsa och säkerhet

Bedömningen av **Hälsa och säkerhet** sker under hela provet, del 1 - 7.
Detta kan ge totalt **10 poäng**.

Varje felaktighet ger **en poäng** i avdrag. Till exempel om provdeltagaren
glömmer hörselskydd, mask, skyddsglasögon eller liknande.

Om provdeltagaren tappar mer än **10 poäng** avbryts provet.

Bedömningsprotokoll

Yrkesprovet

Deltagarens nr _____ Namn _____

Aspekt id	max poäng	Moment	Avdrags beskrivning		Tagna poäng
1	20	Spackling	Se matriser: 0p. 5p. 10p. 15p. 20p		
2	10	Slipgrund My	10p = 50-100my 8p= 45-49my & 101-120my 6p=40-44my & 121-130my 4p=35-39my & 131-150my 2p=30-34my & 151-200my 0p=0-29my & 201my ->	/mätpunkter -1p= > 25-30my -2p= > 20-24my -3p= > 10-19my -5p= > 0-9my	
	10	Slipgrund	Slipgrunds defekter. 1p avdrag per defekt. Ex repor, porer mm. 1p avdrag per 0-10mm genomslipning till metall (exempel, tre genomslipningar, 6mm+7mm+9mm= -3p) (exempel, en genomslipning, 48mm= -5p) 1p avdrag per 5cm ² genomslipning till spackel 1p avdrag per 5cm ² Ej slipad yta		
3	10	Plastreparation	5p Formriktighet 5p 1 avdrag per defekt Ex: porer, repor, dålig vidhäftning mm		
4	20	Topplack	5p underarbete 5p Klarlack	5p Bas/Fade out 5p Polering	
5	15	Teoriprov			
6	5	Kulörframtagning	Se matriser		
7	10	Hälsa & Säkerhet	1p avdrag för varje felaktighet. Ex. hörselskydd, mask, handskar, klädsel, skyddsglasögon mm. 10p avdrag eller mer får man inte slutföra provet		

100

Maximum poäng

Tagna poäng

Signatur från domare

Domare 1	Domare 2

Poäng tagna är max. eller minus några specifika avdrag för skillnaden mellan krav och resultatet

Godkänd 70p

Ros 80-84p

Brons 85-89p

Silver 90-95p

Guld 96-100p

☐
☐
☐
☐
☐

Datum

2. Praktisk information

Plats

Branschskolan för Kaross och lackering på Lugnetgymnasiet i Falun.

Anmälan

Anmälan till LYN:s Yrkesprov görs [här](#). I anmälan uppger man bland annat val av lackleverantör. Alla som anmäler sig får ett välkomstbrev med praktisk information, startkod samt start- och stopptider under provdagen.

Mat och logi

Branschskolan bjuder på lunch i skolrestaurangen. Provdeltagaren bokar och betalar själv sitt boende.

Det här har provdeltagaren med sig

- Tjänstbarhetsbedömning - Spirometri
- Täckt klädsel
- Skyddsskor
- Handskar
- Skyddsglasögon
- Hörselskydd
- Kolfiltermask
- Friskluftsmask
- Sprutoverall
- Spackelspadar - japansk & tysk
- Lacksprutor för grund, vattenbas, klarlack & luftklocka

Provdagen

Yrkesprovet genomförs under **sju timmar plus en timmes lunch** - som en vanlig arbetsdag. Nedan finns ett exempel på hur schemat kan se ut för provdagen. Får provdeltagaren startkoden **MA1** börjar alltså provdagen 07:00, lunchen är klockan 11:00 och så vidare.

Startkod	Del 1	Lunch	Del 2	Del 3	Del 4	Del 5	Del 6	Del 7
MA1 + MA2	07:00-11:00	11:00-12:00	12:00-12:30	12:30-13:00	13:00-13:30	13:30-14:00	14:00-14:30	14:30-15:00
MB1 + MB 2	07:30-11:30	11:30-12:30	12:30-13:00	13:00-13:30	13:30-14:00	14:00-14:30	14:30-15:00	15:00-15:30
MC1 + MC2	08:00-12:00	12:00-13:00	13:00-13:30	13:30-14:00	14:00-14:30	14:30-15:00	15:00-15:30	15:30-16:00
MD 1 + MD2	08:30-12:30	12:30-13:30	13:30-14:00	14:00-14:30	14:30-15:00	15:00-15:30	15:30-16:00	16:00-16:30

När får man sitt resultat?

Diplom och bedömningsprotokollet skickas hem till alla via post inom några dagar.

Vad händer om man inte blir godkänd?

Klarar provdeltagaren inte nivån för godkänt, 70 poäng, går det bra att göra provet året därpå.

3.

Så går det till

LYN:s Yrkesprov

– steg för steg

Del 1. Spackling, plastreparation & grundlack

Tid: 4 timmar
Maxpoäng: 40

Plåten

Varje deltagare får en **plåt** och en **stötfångare** som arbetsmaterial under provet.

Plåten som används är **1 mm tjock**, **50 cm hög**, **80 cm bred** och har en **vikt kant på 1 cm**.

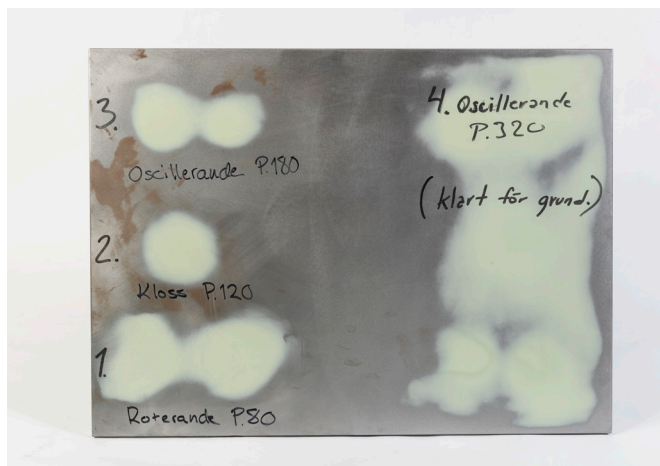
På baksidan av plåten sitter provdeltagarens startkod för att bedömningen ska kunna göras helt objektivt.

Med hjälp av en tyngd och ett rör görs tio slag i plåten enligt en mall. Tyngden väger **1 600 g** och släpps genom röret från **23 cm höjd**. Plåten ska spacklas och grundlackas av provdeltagaren.

forts. Del 1

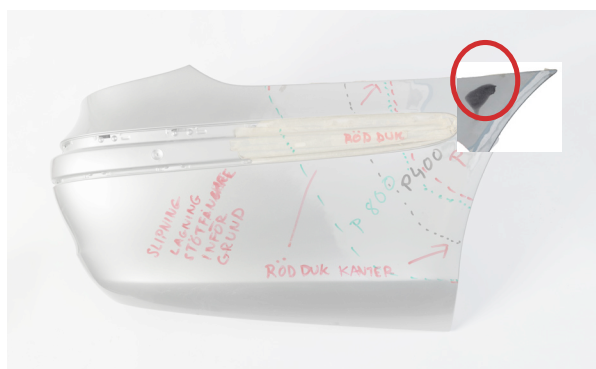

Till slipningen av plåten använder sig provdeltagaren av en **slipkloss**, en **oscillerande** och en **roterande slipmaskin**.

Stötfångaren

Stötfångaren som ingår i provet har ett borrarat hål som ska plastrepareras. Hålet har en diameter på **10 mm**.

Grundlackering

Slutligen lägger provdeltagaren grundlack på sin spacklade plåt och plastreparerade stötfångare som sedan får torka en timme.

Del 2. slipning grund - stötfångare

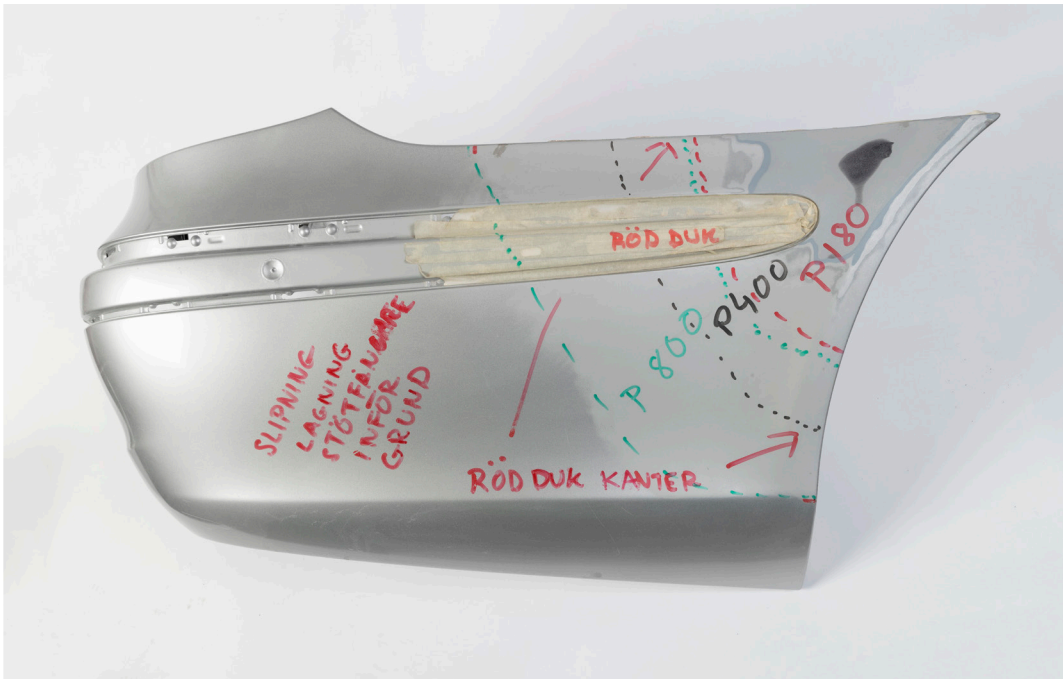
Tid: 30 minuter
Maxpoäng: 5

Slipning

I del två av Yrkesprovet slipas den reparerade stötfångaren och färdigställs för applicering av topplack.

Till slipningen använder sig provdeltagaren av en **slipkloss** och en **oscillerande slipmaskin**.

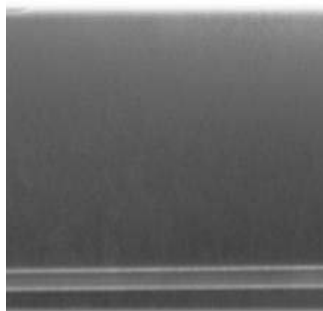

Stötfångaren visar markeringar för slipning med olika slippapper.

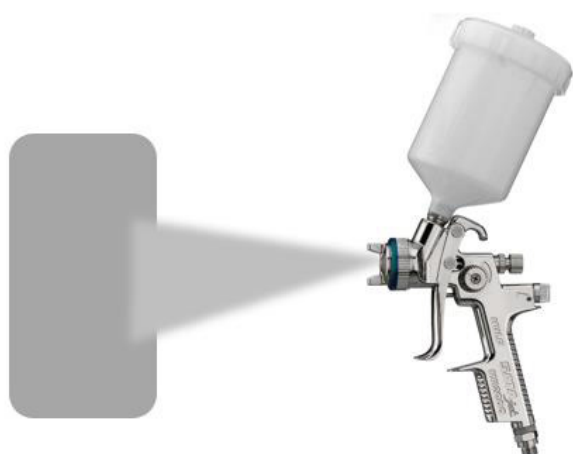
Del 3. Kulörframtagning

Tid: 30 minuter
Maxpoäng: 5

I denna del ska provdeltagaren först med hjälp av **spectrofotometer** mäta in kulören från en **likare** (dörrpanel) därefter välja ut rätt variant.

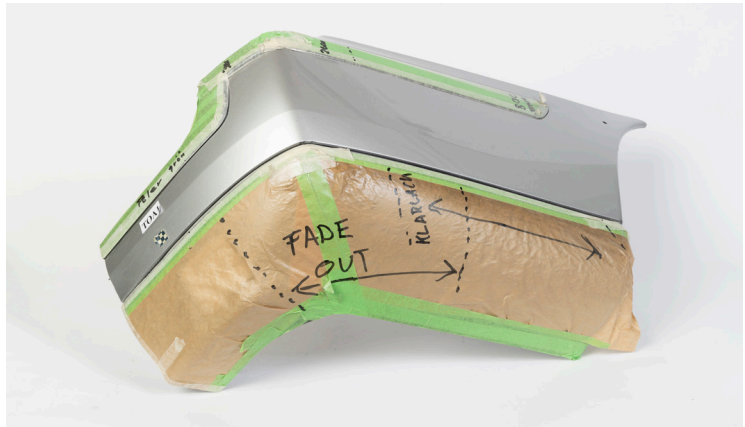
Den färdigmixade kulören sprutas sedan upp på en färgprovsplåt.
Detta moment utföres samtidigt med annat lackeringsmoment i sprutboxen.
Färgprovet jämföres sedan mot **likaren** med hjälp av en **dagsljuslampa**.

Del 4. Applicering topplack

Tid: 30 minuter
Maxpoäng: 10

Lackleverantörer

I del fyra är det dags för **applicering av topplack på stötfångaren**. Provdeltagaren applicerar klarlack över den lagade delen och gör en bas/fade out enligt markeringarna. Under del fyra genomförs även uppmålning av färgprov på kulören som togs fram under modul 3.

Provdeltagarens startkod är markerad med tejp på stötfångaren och får inte lackas över.

Provdeltagaren får produkter från vald lackleverantör: **färg, spackel, slipgrund 300 g, baslack 100 g, klarlack 100 g**. Burkarna märks med provdeltagarens startkod.

En bit av en stötfångare skickas i god tid innan provet till den lackleverantör som provdeltagaren valt. Detta görs för att korrekt kulör ska finnas på plats när provet genomförs. Det är provarrangören som ansvarar för att skicka provbiten.

Del 5. slipning grund - plåt

Till slipningen använder sig provdeltagaren av en **slipkloss** och en **oscillerande slipmaskin**.

Tid: 30 minuter
Maxpoäng: 10

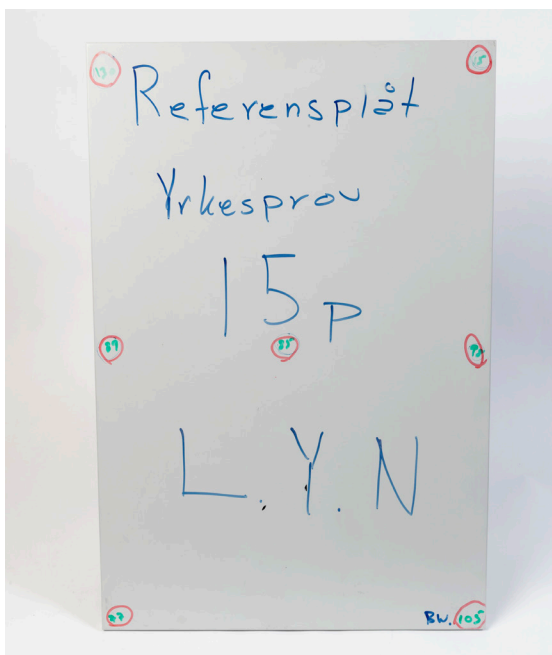

Plåten ska slipas enligt de uppgifter som finns i vald leverantörs produktdatablad.

Slipningens steg

1. Slipindikator (kol)
2. Slipkloss
3. Handslippapper (plana kanter)
4. Slipduk (vassa kanter)
5. Oscillerande slipmaskin

Referensplåt

Bedömningen görs utifrån en referensplåt med sju mätpunkter (markerade med röd ring).

Mätpunkterna ger ett snittvärde på slipgrundens skiktjocklek.

Del 6. Teoriprov

Tid: 30 minuter
Maxpoäng: 15

I teoriprovet ingår även ett **kulörprov** där provdeltagaren ska välja rätt kulör till en stötfångare.

Provdeltagaren får fyra alternativ:
A, B, C och D.

5 poäng ges om provdeltagaren väljer det alternativ som kan användas till en kant-i-kantlackering.

3 poäng ges om provdeltagaren väljer det alternativ som kan användas till meryta. Övriga alternativ bör undvikas och ger **0 poäng**.

Del 7. Polering

Tid: 30 minuter
Maxpoäng: 5

Stötfångaren poleras med polermaskin, polermedel och polertrasa.

Del 1 – 7. Hälsa & säkerhet

Tid: 7 timmar
Maxpoäng: 10

Provdeltagarens arbetskläder under hela provet	
Spackling	
Rengöring sprutor och spackelverktyg	
Slipning spackel	
Grundning	
Slipning grund	
Applicering topplack	
Polering	

Bedömningen av **Hälsa och säkerhet** sker under hela provet, del 1 - 7.
Tappar provdeltagaren mer än **10 poäng** i delen Hälsa och säkerhet avbryts provet.

Rätt skyddsutrustning ska alltid användas enligt anvisningarna i arbetsbeskrivningen.

4. Tips och länkar

Tips inför Yrkesprovet

Tips till provdeltagare

Förbered dig genom att titta på [filmen om Yrkesprovet](#) och studera bedömningsprotokollet noga. Träna på att hantera de produkter som du har tänkt att använda under Yrkesprovet.

Under provet - ta det lugnt, drick vatten och ät ordentligt. Då kan du lättare hålla fokus och undvika onödiga misstag.

Tips till handledare

Gå igenom alla moduler steg för steg, både teoretiskt och praktiskt. Låt eleverna själva bedöma de praktiska momenten utifrån bedömningsprotokollet för att få en egen förståelse för vilken kvalitet som efterfrågas.

Länkar

[Yrkesprovets hemsida](#)

[LYN:s Youtube-kanal](#)

[Obligatoriska läkarintyget](#)

[Lagkravet AFS 2014:43](#)

[Produktinformation \(dec 2010\)](#)

[Envirobase](#)

[Produktsystem och metoder - Glasurit](#)

[Produktinformation \(jun 2016\) D8175 Rapid Performance Clearcoat](#)

[PPG Klarlack](#)

[Produktinformation \(maj 2016\) DP6000 2K Rapid Primer – PPG Industries](#)

[PPG Slipgrund](#)

Ett material framtaget av Lackerarnas Yrkesnämnd © 2022

LACKERARNAS
YRKESNÄMND